

Szanowni Czytelnicy

po raz kolejny zapraszamy do lektury tekstu poświęconego jednej z kolekcji archiwalnej przechowywanej w Instytucie Pamięci Narodowej w Kielcach. Pamiątki rodzinne to przede wszystkim dokumenty opowiadające losy Waszych najbliższych. Dzięki współpracy z archiwistami i historykami z Instytutu historie rodzin mogą być szerzej dostępne, trafiać do nowych odbiorców. Tym samym mają szansę stać się rzeczywistą inspiracją lub ważną przestrogą dla współczesnych.

Dzięki zaufaniu mieszkańców województwa świętokrzyskiego coraz więcej zbiorów rodzinnych trafia do archiwum Delegatury IPN w Kielcach. Ostatnio, 13 czerwca 2025 r. archiwum wzbogaciło się o unikalny w skali kraju zbiór 39 listów obozowych. To listy z KL Dachau pisane przez jędrzejowianina Waława Lutyńskiego do ukochanej żony – Celiny. Pod opieką najbliższych, w dobrym stanie przetrwały aż siedem dekad! Od czerwca znajdują się w magazynie głównym Delegatury IPN w Kielcach. Zostały już przetłumaczone na język polski, oryginały znajdują się w archiwum, a przed nami trudne zadanie wydania tych listów „z obozowego piekła”. W dzisiejszym dodatku przybliżymy inną kolekcję. Zbiór przekazany przez Ludwika Kropielnickiego, działacza opozycji niepodległościowej i jednego z założycieli „Solidarności” w Hucie im. Marcelego Nowotki w Ostrowcu Świętokrzyskim. Pretekstem do przypomnienia zawartości tego daru jest zbliżająca się 45. rocznica powstania Niezależnego Samorządnego Związku Zawodowego „Solidarność” – jednego z największych polskich fenomenów.

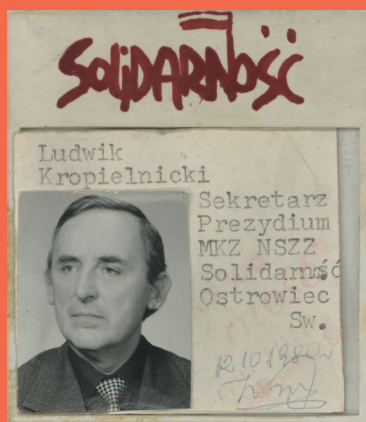
Tradycyjnie już – serdecznie dziękujemy wszystkim Darczyńcom za okazane zaufanie i zachęcamy Państwa do budowania świętokrzyskiego Archiwum Pełnego Pamięci.

Iwona Czyżyk, dr Robert Piwko

Delegatura Instytutu Pamięci Narodowej w Kielcach

Pamiątki rodzinne.

Karta Ludwika Kropielnickiego, Sekretarza Prezydium MKZ NSZZ „Solidarność” w Ostrowcu Świętokrzyskim, 12 X 1980 r.

Solidarność

Powstanie „Solidarności” było wydarzeniem odzwierciedlającym wysiłki części polskiego społeczeństwa niezgadniającej się z charakterem władzy sprawowanej w kraju przez komunistów. Dekady trwania Polski tzw. ludowej przerywane były kolejnymi wstrząsami politycznymi i kryzysami społecznymi. Skutki „polskich miesięcy” – Czerwca 1956, Grudnia 1970 czy Czerwca 1976 stanowiły wyraźne potwierdzenie opresyjnego charakteru ówczesnych władz. W reakcji na wystąpienia robotników w czerwcu 1976 r. organy partyjno-państwowe po raz kolejny zastosowały represje fizyczne i prawne jako środki do walki ze społeczeństwem.

To właśnie u podstaw „Solidarności” znaleźć możemy postawę solidarności okazanej wówczas uczestnikom Czerwca 1976 r. oraz członkom ich rodzin. Jawnie niesiona pomoc i publicznie wyrażane wyrazy wsparcia z robotnikami stanowiły istotny wkład w walce o niepodległość Polski. Wybór kard. Karola Wojtyły na Stolicę Piotrową i Jego I pielgrzymka do kraju jako Ojca Świętego stanowiły kolejne masowe doświadczenie mające znaczny wpływ na powstanie interesującego nas ruchu.

W II połowie 1980 r. w sytuacji dynamicznie zachodzących procesów społecznych i podejmowanych decyzji politycznych doszło do podpisania porozumień pomiędzy członkami działających w kraju komitetów strajkowych i przedstawicielami strony partyjno-rządowej. W sierpniu i wrześniu 1980 r. podpisano porozumienia w Szczecinie, Gdańsku, Jastrzębiu-Zdroju i Katowicach. W przeddzień rocznicy odzyskania niepodległości, tj. 10 listopada 1980 r. Niezależny Samorządny Związek Zawodowy „Solidarność” został zarejestrowany.

Na terenie ówczesnego województwa kieleckiego pierwsze krótkotrwałe akcje strajkowe miały miejsce w sierpniu 1980 r. w Fabryce Samochodów Specjalizowanych Polmo-SHL w Kielcach, Fabryce Łożysk Toczyńskich „Iskra” w Kielcach, Zakładach Metalowych Predom-Mesko w Skarżysku-Kamiennej oraz Fabryce Samochodów Ciężarowych w Starachowicach. Od lipca do września 1980 r. w województwie w strajkach uczestniczyło do 30 000 osób.

W dniu 13 września 1980 r. przedstawiciele sześciu komitetów strajkowych utworzyli regionalny Międzyzakładowy Komitet Założycielski przyszłego związku, który odpowiadał za przygotowanie dokumentów w istocie tworzących NSZZ „Solidarność” Ziemi Świętokrzyskiej. Oczekiwania były olbrzymie, o czym świadczy żywiołowość i skala odzewu. Tylko w dniu 15 września akces do Związku podpisało 45 przedstawicieli 12

zakładów. W połowie września 1980 r. do świętokrzyskiej „Solidarności” należało około 120 000 osób (!). Nieco rok później ok. 256 000 osób, tj. 2/3 zatrudnionych w gospodarce państwowej.

Ludwik Kropielnicki

Jednym z założycieli „Solidarności” w Ostrowcu Świętokrzyskim był Ludwik Kropielnicki. Urodził się 25 sierpnia 1928 r. w Ludwipolu na Wołyniu. Jako dziecko należał do Związku Harcerstwa Polskiego. W 1943 r. został wywieziony z członkami rodziny do Niemiec. Pracował przymusowo w fabryce papieru w m. Krobica, aż do marca 1945 r. Po zakończeniu II wojny światowej przebywał na tzw. Ziemiach Zachodnich. W 1960 r. ukończył technikum w Zielonej Górze i m.in.... wstąpił do Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej. W 1961 r. przybył na Kielecczyznę. Związał się z Ostrowcem Świętokrzyskim – silnym ośrodkiem przemysłowym. Przez kolejnych dwadzieścia lat pracował w tamtejszej Hucie im. Marcelego Nowotki. Członkiem „Solidarności” został we wrześniu 1980 r. Po 13 grudnia 1981 r. w związku z wprowadzeniem stanu wojennego przeszedł do działalności podziemnej. Zaangażował się na rzecz niesienia pomocy internowanym i ich rodzinom. Aktywnie zwalczał komunistyczną propagandę poprzez prace na rzecz wolnych, podziemnych wydawnictw, był redaktorem „Solidarności” i „Reduty”. Należał do współorganizatorów Mszy św. odprawianych w intencji Ojczyzny.

Ludwik Kropielnicki – jako aktywny działacz „Solidarności” był inwigilowany przez funkcjonariuszy tzw. aparatu bezpieczeństwa państwa. W latach 1980–1985 „interesowała się” nim ostrowiecka „bezpieka”. To właśnie tamtejsi funkcjonariusze SB prowadzili przeciwko niemu działania operacyjne, które w postaci spuścizny aktowej przechowywane są obecnie w Archiwum Delegatury IPN w Kielcach.

Ludwik Kropielnicki od 1988 r. był członkiem Regionalnej Komisji Wykonawczej „Solidarności” Regionu Świętokrzyskiego. W 1989 r. został wiceprzewodniczącym Komitetu Obywatelskiego w tym mieście. Po przejściu na emeryturę nie zaprzestał działalności politycznej i społecznej, m.in. przewodniczył Komisji Emerytów i Rencistów „Solidarności” w Hucie Ostrowiec. Za swoje zasługi i zaangażowanie na rzecz niepodległej Polski został odznaczony Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski (2007 r.) i Krzyżem Wolności i Solidarności (2015 r.).

Ludwik Kropielnicki zmarł 9 listopada 2020 r., spoczywa na Cmentarzu Komunalnym w Ostrowcu Świętokrzyskim.

Kolekcja

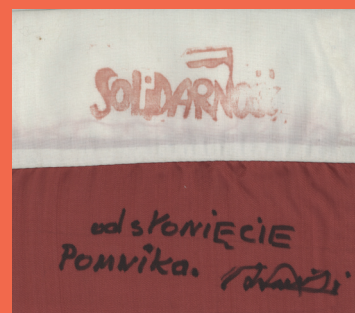
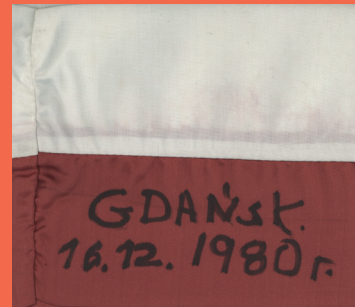
W grudniu 2015 r. Pan Ludwik Kropielnicki przekazał do Delegatury IPN w Kielcach bogatą kolekcję pamiątek rodzinnych i dokumentów związanych z działalnością związkową. Po jej opracowaniu do magazynu archiwalnego wprowadzono 134 jednostki archiwalne.

Generalnie, zbiór ten składa się z dwóch części. Pierwszą stanowi wybór zachowanych pamiątek rodzinnych i fotografii opisujących życie rodzinne, drugą – materiały dokumentujące działalność związkową i polityczną prowadzoną w latach siedemdziesiątych i osiemdziesiątych XX w. Bogactwo tej kolekcji nie wynika jedynie z liczby zachowanych materiałów, ale także ich znacznego zróżnicowania fizycznego. Do najciekawszych zaliczyć możemy np. album rodzinny datowany na lata trzydzieste XX w. (sygn. IPN Ki 222/4). W zakresie materiałów związkowych do niezwykle cennych zaliczymy 10 pozycji odnoszących się bezpośrednio do historii związku działającego na terenie Huty i w samym Ostrowcu Świętokrzyskim. Podkreślić należy, że Ludwik Kropielnicki przekazał także do Instytutu Pamięi Narodowej bezcenne dziś deklaracje członkowskie (sygn. od IPN Ki 222/9 do IPN Ki 222/17) potwierdzające przystąpienie do NSZZ „Solidarność” w Hucie im. M. Nowotki w Ostrowcu Świętokrzyskim. Przetrzywały dzięki jego zapobiegliwości i świadomości ich znaczenia. Wiemy, że były skutecznie ukrywane i szczęśliwie przechowane poza miastem. Dzięki temu „nie trafiły” w ręce funkcjonariuszy tzw. organów bezpieczeństwa państwa.

Dzisiaj są przydatne nie tylko w działalności edukacyjnej i naukowej prowadzonej przez Instytut. Stanowią również świadectwo potwierdzające przynależność do związku i prowadzenie działalności niepodległościowej przez byłych pracowników Huty. Dopełnieniem zbioru są liczne plakaty i druki ulotne dokumentujące piękną niecodzienną okresu legalnej „Solidarności” oraz wydawnictwa – opracowania i prasa związkowa. W 45. urodziny Panny „S” zachęcamy do poznawania historii Związku oraz losów ludzi świętokrzyskiej „Solidarności”. Godnie dziedziczymy wartości, o które z takim zaangażowaniem upominali się nasi Przodkowie.

– Wiec NSZZ „Solidarność” zorganizowany w hali Klubu Sportowego Zakładów Ostrowieckich w Ostrowcu Świętokrzyskim, 23 X 1980 r.

Opaska Ludwika Kropielnickiego używana podczas uroczystości odsłonięcia Pomnika Poległych Stoczniovców 1970 w Gdańsku.

Plakat wyborczy.

Deklaracje przystąpienia do struktury NSZZ „Solidarność” działających w Hucie im. Marcelego Nowotki w Ostrowcu Świętokrzyskim.